

Juhász Ferenc

A lekötözött kilincs

Mi szegények voltunk. De nem a legszegényebbek. Úgy a szegénység közepén. Egyszer már írtam arról, hogy hány rétege van a szegénységnek. A nem nélkülöző, nem éhező egyszerű szegénységnek. Apám: Juhász Ferenc munkásember volt. Tüdőbajos. Életünkben a köhögés, hurut-köpködés oly állandó volt és oly természetes, mint a lélegzetvétel. Aztán nagy tüdőműtete után kőművesből lett irodaszolga, hivatalsegéd, ahogy hivatalosan mondták, olyan vidd ide-vidd oda aktatáskás ember egy német cégnél. Magyar ember volt, de anyámmal svábul beszéltek, azt hitték öcsémrel nem értjük miről beszélnek, reggel, vagy munka közben, vagy a részegség-csitulásban, vagy éjszaka az ágyban, szeretkezés előtt vagy után, hiszen egy szobánk volt, ott izzottunk, izzadtunk, vagy vacogtunk, a dunyha alá fújva forró lélegzetiünket, míg lábainknál a forró vízzel telt zöld, gumigyűrűs, piros gumi-glóriás, fehér porcelándugós csatos üveg forró vize melegítette talpainkat, lábszárunkat, velem egy kis ágyban fekvő öcsém horgas hosszú lábujjait. Anyám: született Andresz Borbála barnahajú, sovány, vékony sváblány volt. Csak nagy néha boldog, azt hiszem boldogtalan a befejezés előtti pillanatig. Mit érezhetett, mit gondolhatott, amikor hatalmas tüdővérhányás utáni halott apám meztelen testét mosta? Ült a halott az óriás mosóteknőben ruhátlanul, testére száradt piros ingben és bokáig érő hosszú máslis gatyában és a gatyavágon kinőtt halott férfiszerve, mint egy fekete makkliliom, fekete sakk-ló. Ki meri azt mondani, hogy a szegényekben nincs áhítat és ámulat a jobb lét iránt? Ki meri azt mondani, hogy a szegényekben nincs vágyakozás. Vágy és áhítat! Én kiskoromban piros játékautót szerettem volna, igazi fekete gumikerekekkel, de csak piros kartonpapír huszárcsákóm volt, meg hosszú fényes alumínium-kardom. Azt kaptuk öcsémrel karácsonyra. Ó, az a Szent Karácsony! Énekeltem társaimmal a nagymise alatt a kóruson állva. Nekem fujtatni is kellett a vastag síphárfa alatt az orgona oldalából kiálló ezüstös fém-nyelven ugrálva, mert kicsi voltam és barkaág-sovány, de talpalni kellett az orgona-oldalból kinövő fémnyelven, a fujtató-oldal oldalt-kiálló vízszintes uszonyán, míg mellettem a fémzsongás orgonasípok bordázata, mint egy Isten-szolgája gigászi őslény-csontváz, Dinoszaurusz-csontvázkosár és én

ugráltam a fujtató ezüstrecés vízszintes oldaluszonyán, mintha egy titáni őshal-oldaluszony fékszerűen billegő oldalszárnyán lihegne, mint egy könnyű-könnyű lepke, kis ünnep-ruhás proli-bohóc, s arcomon még a nyári nap égette feketeség, mintha korom-álarc lenne arcomon, hiszen azt kaptam: néger feketeséget a nyári naptűz égetéskor, feleletül a létezésre-zuhogó aranyparázs szenvedő vigasztalanságban. Napszámos fiú, klottgatyás kiskölyök, hogy bízzak Istenben és a Halálban. És eljött a Karácsony! Piros kürtökkel jött az ősz. Fehér hárfákkal jött a tél! És kis fenyőág-léptekkel közeledett a hóban, a havas sárban, a jéghártya talpú gyermek-lábnymokban a várakozás-szívű, ajándékremény-ihletű Szent Karácsony. Nekünk szoba-konyhás, nádfödeles törpe házunk volt Bián, a Tópart utcában. Utcánk alatt óriás halastó, befagyottan, mint egy titáni papucsállatka, nádas-szörzetű ezüst fém pénz, mint a vonatsínre fektetett ezüst forint, amit hártásra lapított a rajta átördülő vonatkerék, mint egy laposra-kalapált feketeorrú kismalacfejű sündisznó! De szép volt! De jó volt! Szopogatni a nádtető rozsdá-zöld csöveiből kinőtt, földig érő jégcsapokat, a télfogsor fehérrépa fagy-agyarait szopogatni, a szegények fagyalt-vigasát. És várni az Eljövőt! Várni a Karácsonyt! Hogy hoz-e valamit fehér kezében a tél? Hogy hoz-e zöld fenyőfát jég-kezében a December? Mi úgy vártuk öcsémmel, kisebbik testvéremmel a Karácsonyt, mint a kezdeti keresztények a megváltót. Mert öcsém közül a kisebbiket, Jánoskát, Apám vitte ki kis kék koporsóban a hóna alatt a temetőbe! Sírját ma sem találok! Ó, az a várakozás! Anyám mindig horgolt! Fehér csipkerács-terítő volt mindenütt az ablakokon, az ágyakon, az asztalon, ahol hol húsleves gőzölgött, vagy koporsó volt, s a koporsófödő a falnak támasztva az egyetlen, fűtetlen szobában. S ott állt a kis fenyőfa is a szoba-asztalon. Mindig próbáltuk kinyitni az ajtót, feszegettük, mint költőnek szánt szívemet az ihlet, a lét-varázslat. De nem tudtunk bemenni a szobába, hiába rángattuk a szobaaajtó rézkilincsét, mint horogra akadt hal, tátogó tükörponty a vérszínű ajkába akadt horgas-görbe fém-szigonyát. Nem tudtunk a szobába bemenni, bár zabálta vágy-hitünket a szent gyerek-kíváncsiság, mint vályúba-öntött szemes kukoricát, a sárga csillagkását a rózsaszín, rózsakérdőjel-farkú malacok a huzatos disznóiban. Nem tudtunk! Mert a konyhát a szobától elválasztó horgolt-függönyös fehér szigorú ajtó spárgával volt lekötözve. Az ajtó kilincsre tekert spárgabilincs nem lazult csípésünkre, harapásunkra, mert a spárgatömeg-hurkot anyám oly szorosra húzta, mint téli éjszaka csillagháló-fényboltozatát az úrhideg. Így aztán csak lestük, lestünk a szobaaajtó horgolás-függönyének sejtkezettái, cellaötszög cérnarácsain át az odabent zölden moccanatlan holnapot, az ima-ünnep szüneteinek sistsergő, szikra-villámtűit, a csillagszóró ezüst-tű robbanás csöndjét.